

**Департамент за езиково и
специализирано обучение**

4002 Пловдив, бул. „В. Априлов“ №15А
тел.: 032 602 888
director@dlst.mu-plovdiv.bg

**Department of Languages and
Specialised Training**

15A, Vasil Aprilov Blvd, 4002 Plovdiv
phone: 00359 32 602 888
director@dlst.mu-plovdiv.bg

АКАДЕМИЧЕН СТАНДАРТ ЗА УЧЕБНА ДИСЦИПЛИНА

ЛАТИНСКИ ЕЗИК С МЕДИЦИНСКИ ТЕРМИНИ

(ЗА СПЕЦИАЛНОСТИТЕ „МЕДИЦИНСКА СЕСТРА“ И „АКУШЕРКА“)

1. Цел на обучението по дисциплината

Основната цел на обучението по дисциплината „Латински език с медицински термини“ през първия семестър на първата година е овладяването от студентите на граматичния и лексикален минимум, който е необходим за:

- компетентното използване на специфичната терминологична лексика, обща за всички изучавани от студентите дисциплини;
- свободното боравене със специализирани термини при общуване с други медицински специалисти;
- разбирането, съставянето и изписването на анамнези, диагнози, изследвания и др. медицински заключения;
- оформянето и попълването на медицинска документация със специфично езиково съдържание от областта на сестринските и акушерските грижи;
- разбирането на специализирана медицинска литература от различни области.

Обучението по латински език е тясно свързано с обучението по дисциплината „Анатомия“, но също така спомага за овладяването на терминологичния материал и по други медицински дисциплини, застъпени в общия курс на обучението. То развива у студентите една по-обща и осъзната езикова компетентност, която ги улеснява при усвояването на специфична медицинска терминология и на други чужди езици, изучавани през втората година от обучението.

В края на курса студентите трябва да знаят и могат следното:

- да имат базови познания за системата на латинските склонения – съществителни, прилагателни имена и причастия – морфологични особености и специфична употреба на падежните форми;
- да са наясно с употребата на съгласувани и несъгласувани определения в анатомични названия и общоупотребими фрази от клиничната практика;
- да познават принципите на образуване на сложни клинични термини и да могат да ги декодират на базата на усвоените знания за значението на терминоелементите;

**Департамент за езиково и
специализирано обучение**

4002 Пловдив, бул. „В. Априлов“ №15А
тел.: 032 602 888
director@dlst.mu-plovdiv.bg

**Department of Languages and
Specialised Training**

15A, Vasil Aprilov Blvd, 4002 Plovdiv
phone: 00359 32 602 888
director@dlst.mu-plovdiv.bg

- да боравят осъзнато с овладения лексикален минимум с оглед разбиране на терминологията и общуване в професионална среда;
- да разбират диагнози и сложни медицински термини от професионалния език за специализирани цели;
- да разбират медицинска документация и специфично езиково съдържание от всички медицински специалности;
- да са запознати с изискванията за изписване на рецепта и основните части на една рецепта, да могат да четат и разбират рецепти;

2. Учебно съдържание на дисциплината

Учебното съдържание е разпределено в 15 семинарни занятия по 2 академични часа, като са осигурени съгласуваност и континуитет на темите, както и градиране по важност и трудност, така че да бъдат изпълнени целите, заложи в стандарта на дисциплината.

І курс, І семестър

№	ТЕМА	ЧАСОВЕ	ДАТА
1.	Значението на латинския език за базисната медицинската терминология. Влиянието на старогръцкия език при формирането ѝ. Азбука. Произношение. Ударение.	2 ч.	І седмица
2.	Общи особености на склоненията в латинския език. Употреба на падежите и предлозите. Структура на анатомичните термини (употреба на съгласувано и несъгласувано определение).	2ч.	ІІ седмица
3.	Declinatio prima et secunda – съществителни и прилагателни имена.	2ч.	ІІІ седмица
4.	Структура на клиничните термини. Гръцки словообразователни елементи (корени и афикси), съответстващи на имената по първо и второ склонение. Упражнения с термини от различни медицински специалности с акцент върху областите на сестринските грижи, акушерството и неонатологията.	2ч.	ІV седмица

**Департамент за езиково и
специализирано обучение**

4002 Пловдив, бул. „В. Априлов“ №15А
тел.: 032 602 888
director@dlst.mu-plovdiv.bg

**Department of Languages and
Specialised Training**

15A, Vasil Aprilov Blvd, 4002 Plovdiv
phone: 00359 32 602 888
director@dlst.mu-plovdiv.bg

5.	Практически упражнения с изучените анатомични и клинични термини по първо и второ склонение. Упражнения върху съгласуване на съществителни с прилагателни имена.	2ч.	V седмица
6.	Declinatio tertia - общи сведения за типовете имена и логиката на разпределянето им по консонантни, вокални и смесени основи. Declinatio tertia consonans – съществителни от мъжки и женски род.	2ч.	VI седмица
7.	Declinatio tertia consonans – съществителни от среден род. Практически упражнения, включващи всички изучени термини по трето консонантно склонение. Лексикална употреба на сравнителната степен в анатомичната номенклатура.	2ч.	VII седмица
8.	Гръцки словообразователни елементи (корени и афикси), съответстващи на имената по трето консонантно склонение.	2ч.	VIII седмица
9.	Declinatio tertia vocalis. Имена от латински произход; имена от гръцки произход с международна употреба в езика на медицината. Специфична употреба на гръцките имена като словообразователни елементи.	2ч.	IX седмица
10.	Declinatio tertia mixta. Прилики и разлики между смесените имена и имената от консонантния и вокалния дял. Гръцки словообразователни елементи, съответстващи на имената от смесения тип.	2ч.	X седмица
11.	Adiectiva declinationis III. Типове прилагателни според броя на номинативните форми - една, две или три форми за отделните родове. Упражняване на съгласуването на съществителни и прилагателни имена. Запознаване с гръцки терминоелементи, съответстващи на прилагателни имена по трето склонение.	2ч.	XI седмица
12.	Обобщение на имената от трето склонение. Двупосочен превод на фрази и диагнози от различни дялове на медицината с акцент върху области, които биха били в помощ на сестринските грижи.	2ч.	XII седмица

**Департамент за езиково и
специализирано обучение**

4002 Пловдив, бул. „В. Априлов“ №15А
тел.: 032 602 888
director@dlst.mu-plovdiv.bg

**Department of Languages and
Specialised Training**

15A, Vasil Aprilov Blvd, 4002 Plovdiv
phone: 00359 32 602 888
director@dlst.mu-plovdiv.bg

13.	Общи сведения за съществителните имена от четвърто склонение. Гръцки терминоелементи, съответстващи на имената по четвърто склонение.	2ч.	XIII седмица
14.	Общи сведения за съществителните имена от пето склонение. Преговор и обобщение на изучените склонения с изясняване на общите закономерности в падежните окончания. Практически упражнения с изучените общомедицински и анатомични термини.	2ч.	XIV седмица
15.	Преговор и обобщение на изучените гръцки словообразователни елементи и термините, съставени от тях. Упражняване чрез двупосочен превод на употребата на гръцките термини в различните медицински области.	2ч.	XV седмица

ОБЩО: 30 ч.

3. Предпоставки

Дисциплината започва от ниво начинаещи за студентите. В помощ на обучението по латински език е владенето на чужд език от романската езикова група или друг език с падежна система, но познанията по английски език от средното училище също са приложими най-вече с оглед на общата лексикална основа на голяма част от медицинските термини.

Добра основа за овладяването на терминологията е общото познание по анатомия на човешкото тяло, придобито в средното образование.

4. Академични ресурси

Преподавателите по латински език са с магистърска степен, ОНС „доктор“ и/или хабилитирани преподаватели.

5. Материални ресурси

Интерактивна дъска, езикова лаборатория. Интернет връзка, стенен монитор, мултимедия. Платформа за електронно обучение, предоставена от МУ.

6. Лекционен обучение - няма

**Департамент за езиково и
специализирано обучение**

4002 Пловдив, бул. „В. Априлов“ №15А
тел.: 032 602 888
director@dlst.mu-plovdiv.bg

**Department of Languages and
Specialised Training**

15A, Vasil Aprilov Blvd, 4002 Plovdiv
phone: 00359 32 602 888
director@dlst.mu-plovdiv.bg

7. Лабораторни упражнения - няма

8. Семинарни упражнения: 30 часа упражнения.

Поради ограничения хорариум на дисциплината всички семинарни занятия са от смесен тип и включват както част, отделена за усвояване на нови знания, така и упражнения, предвидени за затвърждаването им или преговорни упражнения. Основните знания и умения, които трябва да бъдат придобити от студентите са:

- Знания за имената в латинския език (съществителни, прилагателни, причастия, числителни) и тяхната употреба в терминологията;
- Усвояване на термини от анатомията, клиничните специалности, патологията и фармакологията;
- Умения за превод от латински на български и от български на латински език на терминологични словосъчетания;
- Усвояване на словообразователните елементи от старогръцки произход, умение за конструиране на сложни термини и за разбирането им;
- Умения за четене и писане на диагнози и рецепти;
- Умения за разбиране на имената на заболяванията, анатомичната топография и лекарствата;

За семинарните упражнения, които се провеждат с цялата група, предварително се препоръчва литература – учебни помагала. **Методите на обучение** включват: лекционно презентиране на новите теми, практически упражнения върху изучавания материал по темите от курса, дискусии, работа в „малки групи“, самостоятелна работа. Форми на обучение: упражнения, самоподготовка, дискусия на предварително определени от преподавателя домашни задания, които обучаващите се задължително подготвят.

9. Информационни ресурси. Основна литература. Сайтове

Учебници и учебни помагала:

- Опрова Я., Мирчев Д., 2019, *Liber de medicis – учебник по латински език за студенти по медицина и дентална медицина*, Пловдив, изд. на ПУ „Паисий Хилендарски“, ISBN: 978-619- 202-479-6
- Миланов Р., Мирчев Д., 2018, *Латински език – учебник за медицински специалности*, Пловдив, изд. „Макрос“, ISBN: 978-954-561-460-6
- Амуджиева Н., 2013, *Terminologia Latina Medicinalis. Латински език и медицинска терминология [учебна тетрадка]*, Варна, ИК Стено, ISBN: 978-954-449-695-1
- Станкова Ир., Джабарова Авг., 2012, *Латински език за медицинските колежи [учебник и учебна тетрадка]*, София, изд. Сиела, ISBN: 978-954-280-971-5

**Департамент за езиково и
специализирано обучение**

4002 Пловдив, бул. „В. Априлов“ №15А
тел.: 032 602 888
director@dlst.mu-plovdiv.bg

**Department of Languages and
Specialised Training**

15A, Vasil Aprilov Blvd, 4002 Plovdiv
phone: 00359 32 602 888
director@dlst.mu-plovdiv.bg

- Николова В., Колева И., 2010, *Lingua Latina Medicinalis*, София, изд. Гера Арт ООД, ISBN: 954-913-567-5

Речници:

- Арнаудова П., 2003, *Terminologia Medica Poliglota et Eponymica*, София, изд. Медицина и физкултура
- Станкова Ир., 2011, *Анатомичен учебен латинско-български речник*, София, изд. Медицина и физкултура, ISBN: 978-954-420-281-1
- Дворецкий И. Х., Большой латинско-русский словарь, <http://linguaeterna.com/vocabula/>
- Online dictionary and thesaurus, <http://www.thefreedictionary.com>
- Cahier de terminologie médicale. Une approche par systèmes. <http://mabiblio.prearsonerpicom>
- English Latin dictionary online, <http://en.glosbe.com/en/la/>

Други онлайн ресурси:

- Изпълнителна агенция по лекарствата към Министъра на здравеопазването, <http://www.bda.bg/>
- Онлайн ресурси и атлас по анатомия, <https://www.visiblebody.com/>
- Електронно списание за актуални проблеми в областта на сестринските грижи, <https://allnurses.com/magazines/>
- Сайт и електронно списание за акушерски грижи, <https://midwiferytoday.com/>

10. Контролни работи

Тъй като курсът завършва с полагането на изпит в две части – писмен тест и устно изпитване, текущи контролни работи не са предвидени. И все пак обучението по чужд език предполага непрекъснат контрол на усвоените от студентите знания и умения, поради което преподавателят прилага като форма за проверка и текущо оценяване кратки устни изпитвания, а също така – по преценка за необходимост – възлага и оценява индивидуални задачи, изпълнявани от студентите под формата на домашни задания. Наблюденията и оценките на преподавателя в течение на семестъра са включени като компонент в крайната оценка.

11. Самостоятелна работа и ангажираност на студента

Препоръчва се студентите да се подготвят периодично и постоянно, седмица за седмица. Препоръчва се заучаването на лексика да следва зададения в учебните помагала модел, който е утвърденият в практиката на усвояването на латинския език.

**Департамент за езиково и
специализирано обучение**

4002 Пловдив, бул. „В. Априлов“ №15А
тел.: 032 602 888
director@dlst.mu-plovdiv.bg

**Department of Languages and
Specialised Training**

15A, Vasil Aprilov Blvd, 4002 Plovdiv
phone: 00359 32 602 888
director@dlst.mu-plovdiv.bg

Като част от работата в часовете се изискват периодичното и навременно попълване на работните пособия (учебници, уч. тетрадки и материали, допълнително раздадени от преподавателя).

12. Сътрудничество между студентите и преподавателския екип

Това сътрудничество да се изразява в:

- Ангажираност на преподавателя към студента и неговата предварителна подготовка, текущи трудности по усвояване на материала и възможности с индивидуална програма на учене да постигне повече.
- Възможност за разпределяне на индивидуални задачи с цел подпомагане на студента в усвояването на материята.
- Използване на приемните часове за консултации.
- Провеждане на факултативи.
- Включване на студентите в екипи по научни задачи, изследвания, проекти и др.
- Провеждане на консултации по **конкретни въпроси**, при представяне на попълнени учебни помагала и материали.

13. Изпити

Курсът завършва с изпит след края на първия семестър.

• По време на сесията се провежда писмен и устен изпит с продължителност 4 учебни часа. По време на този изпит студентите работят върху тест, обхващащ материала, усвоен по време на семестъра. Устната част от изпита включва изясняване на пропуските от теста и задаване на допълнителни въпроси.

• Крайната оценка се формира като комплексна оценка от: писмен изпитен тест - 70% , устна част на изпита - 15 % и текущ контрол - 15% .

14. Стандарти за оценяване:

- **Отличен (6)** – за добро познаване на информационните източници, задълбочено овладени ключови и допълнителни знания и умения, осмислено и правилно разбиране на материята, умения за решаване на сложни задачи, собствено мислене и аргументиране на решенията.
- **Мн. добър (5)** – за много добре овладени ключови и допълнителни знания, осмислено и правилно разбиране на материята, умения за прилагане на наученото при сложни казуси задачи.
- **Добър (4)** – за овладени ключови и допълнителни знания за решаване на казуси и задачи, но без да може да ги развие до самостоятелно мислене;

**Департамент за езиково и
специализирано обучение**

4002 Пловдив, бул. „В. Априлов“ №15А
тел.: 032 602 888
director@dlst.mu-plovdiv.bg

**Department of Languages and
Specialised Training**

15A, Vasil Aprilov Blvd, 4002 Plovdiv
phone: 00359 32 602 888
director@dlst.mu-plovdiv.bg

- **Среден (3)** – за усвоени ключови знания и решения на прости задачи. – задължително владеене на базови анатомични и клинични термини, преобразуване между единствено и множествено число, владеене на клиничните терминоеlementи.
- **Слаб (2)** – не отговаря на нито едно от изискванията по-горе.

15. Формиране на крайната оценка

Крайната оценка се формира като комплексна оценка от три компонента:

- Писмен изпит – тест
- Устен изпит
- Оценка/и от текущ контрол по време на семестъра

За всеки от тези компоненти е определен коефициент на значимост, обозначен съответно като k_1 , k_2 и k_3 . Крайната оценка Q се получава като сбор от оценките по шестобалната система от различните компоненти, умножени със съответните коефициенти на значимост.

$Q_{\text{крайна оценка}} = k_1 Q_{\text{оценка от писмен изпит}} + k_2 Q_{\text{оценка от устен изпит}} + k_3 Q_{\text{оценка/оценки от текущ контрол и самостоятелни задания}}$

$$k_1 = 0,70 \quad k_2 = 0,15 \quad k_3 = 0,15$$

Ако една от компонентите на крайната оценка е слаб 2, то крайната оценка е задължително слаб 2.

Компонентите, участващи при формиране на оценката и коефициентите на значимост за всяка дисциплина се определят от Академичния съвет с приемане на настоящия академичен стандарт на дисциплината.

При семестриален изпит писмените работи на студентите се оценяват **анонимно**.

Изпитните материали се съхраняват и се предоставя възможност на студентите да се запознаят с тях и основанията за оценка по ред и процедура, обявени предварително. Периодът, в който се осигурява достъп на студентите до изпитните материали и резултати, е не по-дълъг от **5 работни дни** след датата на изпита.

Всяка дисциплина има характеристика, до която в този си вид се предоставя достъп на студента в началото на обучението.

**Департамент за езиково и
специализирано обучение**

4002 Пловдив, бул. „В. Априлов“ №15А
тел.: 032 602 888
director@dlst.mu-plovdiv.bg

**Department of Languages and
Specialised Training**

15A, Vasil Aprilov Blvd, 4002 Plovdiv
phone: 00359 32 602 888
director@dlst.mu-plovdiv.bg

Това изискване се поставя в съответствие със ЗВО чл. 56. ал. 1, „преподавателите са длъжни да разработят и да оповестят по подходящ начин и описание на водения от тях лекционен курс, включващо заглавия и последователност на темите от учебното съдържание, препоръчителна литература, начин на формиране на оценката и форма на проверка на знанията и уменията“.

Академичният стандарт за учебна дисциплина бива утвърден посредством Решение на АС – Протокол No 9/26.11.2015 г. и се публикува на сайта на МУ - Пловдив.